

KORALLROTEN 15-17

Kulturhistorisk bedömning och konsekvensanalys vid nybyggnation av avstyckade fastigheter, Korallroten 15-17, Huddinge socken och kommun, Södermanland

Karin Myhrberg

Bakgrund

Den kommunala lantmäterimyndigheten i Huddinge kommun beslutade 2013 om två avstyckningar från fastigheten Läna 2:11, numera Korallroten 15. De nybildade fastigheterna heter Korallroten 16 och 17. Senare upptäcktes det att de avstyckade fastigheterna saknar byggrätt enligt detaljplan. De avstyckade fastigheterna går därmed inte att använda som syftet var tänkt.

Huvudbyggnaden på Korallroten 15 är utpekad i kommunens kulturmiljöinventering från 2003.

Stockholms läns museum har fått i uppdrag att undersöka hur det kulturhistoriska värdet påverkas av nybyggnation på de avstyckade fastigheterna, samt att föreslå eventuell utformning och placering av nya byggnader.

Områdets historik i korthet

Läna nämns i skrift på 1400-talet. Läna by bestod fram till 1800-talets mitt av fyra gårdar, då Läna gård bildades genom en sammanslagning av Öster-, Mellan- och Lillgården. Läna gård ligger några hundra meter väster om Korallroten 15-17.

De nuvarande fastigheterna Korallroten 15-17 ligger på det som från 1630-talet var Läna gästgivaregård, och ursprungligen Läna Mellangård. Gästgiveriet låg mellan Drevviken och Gamla Dalarövägen, som länge var en av de viktigaste färdvägarna söderut från Stockholm. Gästgiveriet besjungs av Carl Michael Bellman i Fredmans sånger no 29 Om gästgivaregården från 1791, efter att Bellman hade vistats på närbelägna Fållan. I historiska källor från 1800-talet går det att läsa om den "fördärliga krogrörelsen vid Läna Gästgivaregård". Gästgiveriverksamheten lades ner 1902.

1937 styckades mark av för att bebyggas med villor och sommarstugor. Gästgiveriet och byggnaderna på Läna gård är de enda äldre byggnader som återstår av det som var Läna by.

Utsnitt ur den hädsekonomiska kartan från 1901-06. Gästgiveriet, nuvarande Korallroten 15-17, ligger strax öster om Läna gård, mellan landsvägen och järnvägen. Bildkälla: Lantmäteriet

Beskrivning av Korallroten 15-17

Fastigheterna ligger längs med Gamla Dalarövägen. Gästgivarvägen leder in till Gamla Dalarövägen från Gamla Nynäsvägen, och påminner om platsens historia.

Huvudbyggnaden på Korallroten 15 ligger en bit in från vägen i en stor trädgård. Byggnaden är i två våningar och står på en naturstenssockel. Fasaden är klädd med gulmålad spontad panel som är liggande på nedervåningen och stående på övervåningen. Knutar, våningsband, taksparrar, fönstersnickerier och förstukvistens snickerier är grönmålade. Byggnaden täcks av ett sadeltak klätt med grön plåt.

Trädgården, med de gränser som fastigheten hade före avstyckningen, har sin största sträckning väster, norr och söder om byggnaden. Från Gamla Dalarövägen fram till huvudbyggnaden går en grusgång. I övrigt finns gräsmatta på marken. I trädgården finns fruktträd och ett flertal äldre ädellövträd. En lekstuga och en bod finns. Sydväst och söder om huvudbyggnaden finns en bergknalle där en flaggstång står. Trädgården omgärdas mot gatan av ett lågt Gunnebestängsel.

LP_2014_00187. Huvudbyggnaden på Korallroten 15, f d Länna gästgiveri. Foto taget från Gamla Dalarövägen.

I sydväst gränsar Korallroten 17 till en fastighet bebyggd med en sommarstuga. I sydost gränsar Korallroten 15 och 17 till två fastigheter med villor som troligtvis är uppförda någon gång mellan 1930-talet och 1950-talet. I norr gränsar Korallroten 15 och 16 till en fastighet bebyggd med en villa, också den troligtvis från tiden strax före 1900-talets mitt. På andra sidan Gamla Dalarövägen ligger en rad villor uppförda under de senaste åren. Trädgårdarna från tiden kring 1900-talets mitt är relativt stora med bland annat fruktträd, medan de nybyggda villorna har små trädgårdar som ofta är plana och försedda med altaner.

LP_2014_00188. Huvudbyggnaden på Korallroten 15. Foto taget från Gamla Dalarövägen.

LP_2014_00189. Den del av fastigheten som har avstyckats och bildar Korallroten 16. Foto taget från Gamla Dalarövägen.

LP_2014_00190. Till vänster i bild den del av fastigheten som har avstyckats och bildar Korallrotten 17. Foto taget från Gamla Dalarövägen.

LP_2014_00191. Till vänster tomten som gränsar till Korallrotten 17, bebyggd med ett fritidshus.

LP_2014_00192. Till höger nybyggda villor på andra sidan Gamla Dalarövägen.

Kulturhistorisk bedömning

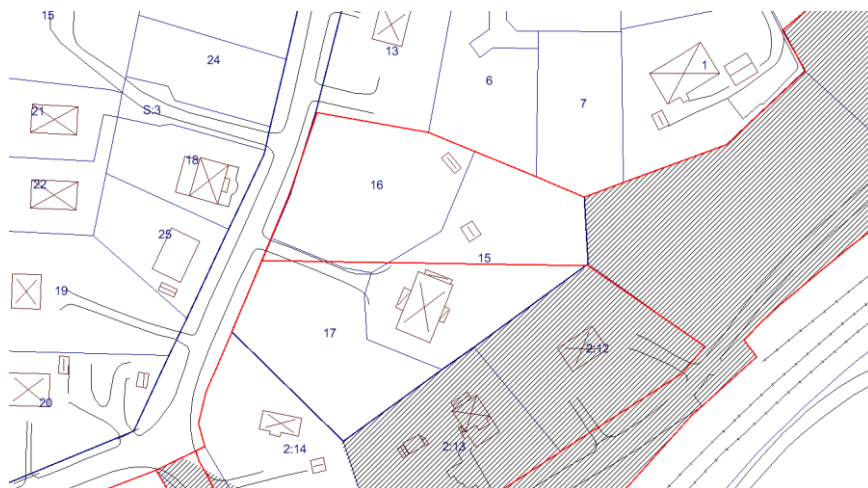
I kommunens kulturmiljöinventering från 2003 står det följande om huvudbyggnaden på Korallroten 15, Länna gästgiveri, och dess omgivning:

”En bit öster om gården, invid den gamla landsvägen, ligger gästgiveriet omgivet av stora lövträd. [...] Gästgiveriet har genom sin långa tradition och vittnesbörd om Gamla Dalarövägens betydelse ett stort värde. [...] Gästgiveriet, dess omgivning och anknytning till Gamla Dalarövägen ska värnas. Gården och gästgiveriet bör vårdas med hjälp av traditionella material och metoder så att deras kulturhistoriska värde består. Byggnadernas kulturhistoriska värde gör om- och tillbyggnader olämpliga.”

Platsens kulturhistoriska värde ligger i helhetsmiljön med huvudbyggnad, trädgård med äldre ädellövträd och huvudbyggnadens läge i förhållande till Gamla Dalarövägen. Huvudbyggnaden på Korallroten 15 har mycket av sin äldre karaktär bevarad, bland annat genom form och volym, panelarkitektur och naturstenssockel. Den stora trädgården med ädellövträd och fruktträd samt grusgången upp mot huset bidrar till den bevarade äldre karaktären.

Helhetsmiljön berättar om gästgiveritraditionen i Sverige. Platsen har också ett lokalhistoriskt värde, och berättar om Gamla Dalarövägens tidigare betydelse. Det före detta gästgiveriet med närmiljö tillsammans med Länna gård är de enda äldre byggnaderna bevarade i området och berättar om en tid innan fritids- och villabebyggelsen.

I kulturmiljöinventeringen görs bedömningen att om- och tillbyggnader är olämpliga, vilket bör tolkas som att också nya huvudbyggnader på de avstyckade tomterna är olämpliga.

Fastighetsgränser för Korallroten 15, 16 och 17.
Bildkälla: Huddinge kommun

Konsekvenser vid avstyckning och nybyggnation

Det kulturhistoriska värdet tillskrivs helhetsmiljön på platsen, och inte byggnaden på Korallroten 15 i sig. Genom nybyggnation på de avstyckade tomterna går denna helhet förlorad och blir svår att

avläsa. Uppförande av nya huvudbyggnader på de bägge avstyckade tomterna skulle därmed minska det kulturhistoriska värdet på platsen.

Det före detta gästgiveriet kommer vid nybyggnation av de två avstyckade tomterna att förlora sin tydliga kontakt med Gamla Dalarövägen och istället få ett mer tillbakadraget läge i förhållande till vägen, vilket inte stämmer med den funktion som byggnaden och platsen ursprungligen har haft.

Riktlinjer vid uppförande av nya byggnader

Om de två avstyckade fastigheterna, Korallroten 16 och 17, bebyggs med varsin huvudbyggnad bedöms platsens kulturhistoriska värde minska. Om detta ändå sker ska hänsyn tas till den äldre huvudbyggnaden och dess före detta tomt.

Nya byggnader ska underordna sig den äldre huvudbyggnaden i placering, höjd, volym och utformning. Huvudbyggnadens kontakt med Gamla Dalarövägen har varit central för dess tidigare funktion. Därmed bör huvudbyggnaden inte skymmas allt för mycket från vägen av nyttillkomna byggnader. Eventuellt kan två nya villor placeras som flyglar till den äldre huvudbyggnaden, för att även fortsatt låta den ha en central placering i förhållande mot Gamla Dalarövägen. Det ska framgå att de nya byggnaderna är senare tillskott i miljön. Stil- och materialmässigt kan nya byggnader inspireras av den äldre huvudbyggnaden, men det är inte nödvändigt. Relationen mellan de nya byggnaderna är viktig för att platsen inte ska upplevas som splittrad.

Befintliga, äldre lövträd på de tre fastigheterna bör bevaras så långt som möjligt. Grusgången upp mot huvudbyggnaden på Korallroten 15 ska bevaras.

Större förändringar, exempelvis plansprängning eller utfyllnad, av de tre tomterna bör inte ske. Större altaner är olämpliga i en äldre kulturmiljö och bör inte byggas på någon av de tre fastigheterna. Stängsel eller plank mellan de tre fastigheterna bör inte sättas upp. Staket utformas med hänsyn till den äldre huvudbyggnaden och dess trädgårds karaktär.

Förslag till planbestämmelser

Varsamhetsbestämmelse för huvudbyggnad, Korallroten 15

Kulturhistoriskt värdefull byggnad. Ändringar ska ske varsamt så att byggnadens karaktärsdrag bevaras, avseende volym, proportioner, indelning och material. Tillbyggnad underordnas huvudbyggnaden gällande placering, höjd och volym samt anpassas i utformning efter huvudbyggnadens karaktär.

Placering och utformning av byggnader på Korallroten 16 och 17

Byggnader ska placeras och utformas med hänsyn till platsens kulturhistoriska värde.

Utökad lovplikt för Korallroten 15-17

Bygglov krävs för komplementbyggnader.

Marklov krävs för schaktning, sprängning och fyllning av mark.

Lovplikt för fällning av äldre träd, exempelvis träd med stamdiameter på 60cm.

Källor

Huddinge: Reviderad kulturmiljöinventering (2003) Stockholms läns museum & Huddinge kommun

Huddinge kommun om Länna gård: http://www.huddinge.se/sv/Uppleva-och-gora/sevardheter_och_museer/gardar/lanna-gard/

Nordström, A. (1988) *Huddinge vägnamn* Huddinge: Red.-komm. för Huddinges historia, Huddinge kommun

Sägner och sanningar om Fållan med omgivning Hämtad från:
<http://www.fallan.se/dokument/F%C3%A5llans%20historia.pdf>

Wenndahl, E. & Ström, E. (1999) *Torp och gårdar i Huddinge: en vandring genom seklerna i Huddinge hembygdsförenings regi under ledning av Elin Wenndahl* Huddinge : Huddinge hembygdsfören.

Arkivmaterial

Stockholms läns museums arkiv:

Bebyggelseinventering, Huddinge socken, 1972, Agneta Boéthius

Bildkällor

Historisk karta från Lantmäteriet

Karta sidan 6 från Huddinge kommun

Samtliga fotografier Karin Myhrberg, 2014